

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **I.C., a. s., B., K.B.**, IČO: X., zastúpeného advokátom JUDr. M.P., K.B., proti žalovanému **1. Ž.C.S., a. s., Bratislava, D.B.**, IČO: X., zastúpeného advokátom Doc. JUDr. J.C., CSc., Advokátska kancelária C., v. o. s., so sídlom Š.B., žalovanému **2. Ž.S., a. s., Bratislava, R.B.**, IČO: X., zastúpeného D., s. r. o., Advokátska kancelária so sídlom M.B., IČO: X., a Advokátskou kanceláriou T.K., s. r. o., so sídlom Š.B., IČO: X., **o zaplatenie 33 193,91 Eur s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 25 Cb 226/2001, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. apríla 2010 č. k. 1 Cob 61/2009-548, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 15. apríla 2010 č. k. 1 Cob 61/2009-548 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Bratislava I. rozsudkom z 24. septembra 2008, č. k. 25 Cb 226/2001-430 uložil žalovanému v 1. a 2. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi istinu 1 000 000,-- Sk 19% úrokom z omeškania ročne od 26. 06. 2001 do zaplatenia istiny. Vo zvyšku návrh zamietol. Súčasne uložil žalovaným v 1. a 2. rade povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobcovi 189 253,-- Sk titulom náhrady trov konania.

Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca spoločnosť H.Z., IČO: X. sa domáhal voči právnenému predchodcovi žalovaných v 1. a 2. rade - Ž., práva na zaplatenie 1 000 000,-- Sk s 19% úrokom z omeškania od 08. júna 1999 do zaplatenia.

Súd mal za preukázané, že 28. novembra 1997 žalovaný ako objednávateľ uzavrel so zhotoviteľom spoločnosťou M., a. s., so sídlom H.M., IČO: X. zmluvu o dielo na skúškach prototypu rušňa R 755. Predmetom tejto zmluvy o dielo bol záväzok zhotoviteľa vykonať a zabezpečiť výkon potrebných skúšok prototypu rušňa R 755, výstroja a súčasti podľa ZTP-336-00-001/96 a zákona č. 164/1996 Z. z. o dráhach a záväzok žalovaného (objednávateľa) financovať všetky práce, súvisiace s predmetom plnenia zmluvy o dielo a záväzok žalovaného (objednávateľa) uhradiť zhotoviteľovi zálohovú platbu vo výške 4 000 000,-- Sk do 30. 06. 1999. Zhotoviteľ splnil svoj záväzok tým, že ukončil práce podľa predmetu zmluvy o dielo, o čom vyhotovil zápis overenia bezpečnostných parametrov hnacieho vozidla 755 zo dňa 02. 03. 1999. Následne zhotoviteľ vystavil žalovanému (objednávateľovi) faktúru č. Z-4/99 zo dňa 02. 06. 1999 na zálohovú platbu na sumu 4 000 000,-- Sk so splatnosťou dňa 07. 06. 1999, podľa bodu 7.3 zmluvy o dielo. Do dňa splatnosti faktúry žalovaný dlžnú čiastku nezaplatil, avšak listom zo dňa 09. 09. 1999, adresovaným zhotoviteľovi, potvrdil prevzatie faktúry.

Zhotoviteľ M., a. s., zmluvou o postúpení pohľadávky v znení jej dodatku, postúpil uvedenú pohľadávku vo výške 4 000 000,-- Sk spoločnosti N.I., a. s., so sídlom Š.D. (postupníkovi). Zhotoviteľ listom zo dňa 04. 05. 2001 oznámil žalovanému postúpenie uvedenej pohľadávky voči žalovanému na N.I., a. s.

Zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 25. 05. 2001 nadobudla časť predmetnej pohľadávky voči žalovanému vo výške 1 000 000,-- Sk spoločnosť H.Z.. Postúpenie bolo žalovanému oznámené listom z 30. 05. 2001. Tá postúpila zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 20. 09. 2004 spoločnosti I.C., a. s., Bratislava, IČO: X. sumu 1 000 000,-- Sk aj s príslušenstvom, ktorá je predmetom tohto sporu. Žalovanému bolo oznámené postúpenie pohľadávky listom zo dňa 20. 09. 2004.

V priebehu konania prešli práva a povinnosti žalovaného Ž. Bratislava k 01. 01. 2002 na základe zákona č. 259/2001 Z. z. na Ž., a. s., Bratislava, ktorá zanikla k 01. 01. 2005 výmazom z obchodného registra. Právnymi nástupcami tejto spoločnosti sa stali Ž.C.S., a. s., Bratislava – žalovaný v 1. rade a Ž.S., a. s., Bratislava – žalovaný v 2. rade.

Súd mal za to, že je nesporné, že dňa 11. 12. 1997 došlo k uzatvoreniu zmluvy o dielo na skúšky prototypu rušňa R 755, pričom objednávateľom týchto skúšok bolo Generálne riaditeľstvo Ž. a zhotoviteľom týchto skúšok bola M., a. s. Tejto zmluve predchádzala zmluva o stavbe prototypu rušňa R 755 zo dňa 09. 11. 1995, na základe ktorej M., a. s., zhotovila prototyp rušňa R 755, ktorý bol vystavený podľa článku Tent z 02. 10. 2003 na medzinárodnom strojárenskom veľtrhu v Brne. Na základe tejto zmluvy však malo dôjsť iba k vyhotoveniu rušňa. Následne boli vykonávané na základe zmluvy o dielo zo dňa 11. 12. 1997 prototypové skúšky. Cena za vykonanie prototypových skúšok podľa článku 6.1 bola dohodnutá vo výške 54 000 000,- Sk. Podľa článku 7.1 sa objednávateľ zaviazal uhradiť zálohovú platbu vo výške 20 000 000,- Sk na účet zhotoviteľa do 60 dní po vystavení zálohovej faktúry. Podľa bodu 7 zmluvy objednávateľ sa zaviazal uhradiť zhotoviteľovi ďalšie finančné prostriedky priebežne do 14 dní po vystavovaní zálohových faktúr v splátkach podľa dohodnutého splátkového kalendára. Žalobca založil do spisu zápisy o vykonaných skúškach. Žalovaná suma 1 000 000,- Sk s príslušenstvom bola súčasťou zálohovej platby vo výške 1 000 000,- Sk, ktorú bol objednávateľ povinný zaplatiť dňa 07. 06. 1999, podľa bodu 7.3 zmluvy o dielo. Dňa 04. 05. 2001 bola pohľadávka zo zálohovej faktúry č. Z4/99 postúpená spoločnosti N.I., a. s., Dubnica nad Váhom. Dňa 25. 05. 2001 nadobudla časť predmetnej pohľadávky vo výške 1 000 000,- Sk s príslušenstvom spoločnosť H.Z. a dňa 20. 09. 2004 bola táto pohľadávka postúpená žalobcovi. Napriek tomu, že otázku odstúpenia od zmluvy, ku ktorému malo dôjsť podľa vyjadrenia žalovaných dňa 31. 07. 2000, sa zaoberal vo svojom rozsudku aj Najvyšší súd Slovenskej republiky. Zaoberal sa i jej platnosťou a dospel k záveru, že sa stotožňuje s názorom Krajského súdu v Bratislave, ako aj s názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a tak dospel k záveru, že k platnému odstúpeniu od zmluvy nedošlo. V zmysle uzatvorenej zmluvy o dielo bol povinný zaplatiť zhotoviteľovi diela zálohovú platbu vo výške 4 000 000,- Sk na účet žalobcu najneskôr do 20. 06. 1999. Faktúra na túto sumu mu bola riadne doručená, pričom k odstúpeniu od zmluvy skutočne došlo až dňa 31. 07. 2000, čiže asi rok po splatnosti zálohovej faktúry.

Podľa § 386 ods. 1 Obch. zák., ak sa po uzavretí zmluvy zmarí jej základný účel, ktorý bol v nej výslovne vyjadrený v dôsledku podstatnej zmeny okolností, za ktorých sa zmluva uzavrela, môže strana dotknutá zmarením účelu zmluvy, od nej odstúpiť. V tomto prípade však účelom zmluvy, ako to vyplýva aj z článku 3, bolo vykonanie skúšok prototypu rušňa a nie vyhotovenie funkčného prototypu rušňa. Z obsahu zmluvy nevyplýva, že preplácanie

zálohových platieb je podmienené kladnými výsledkami prototypových skúšok. Žalobca riadne zápisnične preukázal vykonávanie skúšok, pričom v zmluve nie je dohodnutá povinnosť zhotoviteľa predkladať o každej vykonanej skúške protokol.

Podľa § 536 ods. 1 Obch. zák. zmluvou o dielo sa zaväzuje zhotoviteľ vykonať určité dielo a objednávateľ sa zväzuje zaplatiť cenu za jeho vykonanie. Dielo sa v zmysle ustanovenia § 536 ods. 2 Obch. zák. rozumie vykonanie predmetných prototypových skúšok, a preto vzniklo žalobcovi právo na zaplatenie pohľadávky 1 000 000,-- Sk. Súd preto návrhu žalobcu vyhovel.

Žalobca si uplatnil aj príslušenstvo k pohľadávke vo výške 19% ročne od 08. 06. 1999 do zaplatenia istiny.

Súd návrh v časti o zaplatenie úroku z omeškania vo výške 19% zo sumy 1 000 000,-- Sk od 08. 06. 1999 do 25. 05. 2001 zamietol, a to z toho dôvodu, že podľa článku 1 zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 25. 05. 2001, uzatvorenej medzi postupcom M., a. s., a postupníkom H.Z., nedošlo spolu s postúpenou pohľadávkou vo výške 1 000 000,-- Sk k postúpeniu jej príslušenstva, teda v danom prípade 19% úroku z omeškania, ktoré naďalej zostalo vlastníctvom postupcu. Z toho dôvodu preto nevznikol žalobcovi nárok na zaplatenie úroku z omeškania odo dňa 08. 06. 1999 do zaplatenia tak, ako si ho uplatnil, avšak žalobcovi vznikol nárok na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 19% odo dňa 26. 06. 2001 do zaplatenia § 369 ods. 1 v spojení s § 502 Obch. zák. Súd zaviazal žalovaných spoločne a nerozdielne, nakoľko na nich po zániku Ž. a. s., prešli všetky jej práva a záväzky.

O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O. s. p.

Proti tomuto rozsudku podali odvolanie žalovaní.

Krajský súd v Bratislave rozsudok Okresného súdu Bratislava I. zo dňa 24. 09. 2008 č. k. 25 Cb 226/2001-430 v napadnutej časti zmenil tak, že žalobu zamietol. Uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť žalovanému v 1. a v 2. rade trovy prvostupňového i odvolacieho konania v sume 15 185,56 Eur. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že zmluvný vzťah medzi právnymi predchodcami účastníkov konania vznikol na základe zmluvy,

uzavretej dňa 28. 11. 1997. Zmluvnou stranou na strane objednávateľa boli Ž.S.. Z výpisu z obchodného registra Okresného súdu Bratislava I. oddiel Po vložka č. 312/B je zrejmé, že boli zriadené Ministerstvom dopravy, spojov a verejných správ SR dňa 31. 12. 1993 ako iná právnická osoba podľa zák. č. 258/1993 Z. z., ktorá podľa § 10 ods. 1 tohto zákona má právo hospodárenia s majetkom, majetkovými právami a záväzkami, ku ktorým mali do svojho zániku právo hospodárenia Ž., š. p., ako aj s majetkom nadobudnutým v priebehu ich podnikania a podľa ods. 2 tohto ustanovenia sú priamym subjektom vzťahov k štátnemu rozpočtu, štátnym fondom a rozpočtom obcí a svoje potreby a náklady uhrádzajú z príjmov, získaných predovšetkým zo svojej činnosti, ako aj ďalších zdrojov.

Podľa ust. § 1 ods. 1 veta prvá zákona č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní, účinného v čase uzavretia uvedenej zmluvy, účelom zákona je ustanoviť postup pri obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác, uhrádzaných z verejných prostriedkov s cieľom dosiahnuť ich hospodárne vynakladanie, efektívne využitie, zabezpečiť priehľadnosť procesu obstarávania, rovnaké podmienky pre uchádzačov a podporiť rozvoj konkurenčného prostredia. Predmetná zmluva sa dotýka obstarania služieb na základe zmluvy o dielo. Preto podľa názoru odvolacieho súdu bolo potrebné vykonať pred uzatvorením takejto zmluvy verejné obstarávanie podľa tohto zákona, pretože ich úhrada bola vykonávaná zo štátneho rozpočtu, teda z verejných prostriedkov. Podľa ust. § 24a uvedeného zákona, účinného od 25. 04. 1996 zmluva, uzavretá v rozpore s týmto zákonom, je neplatná. V tejto súvislosti je potrebné poukázať i na ust. § 39 Obč. zák., podľa ktorého je neplatný právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom. Rozpor so zákonom nemožno vidieť len v rozpore s Občianskym zákonníkom, ale i rozpor so všetkými zákonmi Slovenskej republiky. V danom prípade ide o rozpor so špeciálnym zákonom (zák. č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní v znení neskorších predpisov) a tento rozpor so zákonom spôsobuje absolútnu neplatnosť zmluvy, ktorú je súd povinný skúmať z úradnej povinnosti, teda nielen na námietku účastníka zmluvného vzťahu, pretože táto neplatnosť vyplýva priamo zo zákona a nemôže byť dodatočne zhojená alebo konvalidovaná. Keďže absolútna neplatnosť nezakladá žiadne práva a povinnosti zmluvných strán, z neplatnej zmluvy sa nemožno domáhať plnenia práv a povinností, možno sa len domáhať vydania bezdôvodného obohatenia, pokiaľ bolo na základe nej niečo plnené.

Na základe takto zisteného skutkového i právneho stavu veci odvolací súd napadnutý rozsudok prvostupňového súdu podľa § 220 O. s. p. zmenil a žalobu zamietol.

O trovách prvostupňového i odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 2 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a žalovaným ako úspešným žalovaným priznal ich náhradu.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote dovolanie žalobca podaním zo dňa 21. 06. 2010. Navrhol, aby dovolací súd v súlade s ust. § 243b O. s. p. rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dôvodom dovolania sú skutočnosti podľa § 241 ods. 2 písm. b/ a c/, a to, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva v nadväznosti na iné vady konania na nesprávnom právnom posúdení veci.

Krajský súd v Bratislave zmenil právnu kvalifikáciu veci a dospel k záveru, že pre uzatvorenie platnej zmluvy o dielo zo dňa 28. 11. 1997 bolo potrebné postupovať podľa zákon č. 263/1997 Z. z. o verejnom obstarávaní, keďže jej úhrada bola vykonaná zo štátneho rozpočtu, teda z verejných zdrojov. Samotný záver o tom, že na úhradu ceny diela podľa zmluvy o dielo zo dňa 28. 11. 1997 mali byť použité prostriedky z verejných zdrojov, nebol súdom bližšie odôvodnený a v konaní ani preukazovaný. Rozhodnutím odvolacieho súdu bol narušený princíp právnej istoty účastníkov konania a rozhodnutie odvolacieho súdu a právne posúdenie prípadu je v rozpore s právnymi názormi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vyslovenými v iných súvisiacich konaniach. Tiež rozhodnutie odvolacieho súdu trpí inou vadou konania, keď odvolací súd aplikoval na právne posúdenie inú nedopadajúcu právnu normu bez toho, aby postupoval podľa § 213 ods. 2 O. s. p. a umožnil účastníkom sa k novej aplikácii ustanovenia § 24a zák. č. 263/1993 Z. z. vyjadriť.

Pohľadávka, vymáhaná žalobcom v tomto konaní, patrí do súboru pohľadávok vyplývajúcich zo zálohovej faktúry č. Z-4/99 vystavenej pôvodne na sumu 4 000 000,-- Sk právnym predchodcom žalobcu spoločnosťou M., a. s., v súlade s ustanovením bodu 7.3 zmluvy o dielo na skúšky prototypu rušňa R 755 zo dňa 11. 12. 1997. Spoločnosť, na ktorú bola postúpená pohľadávka na základe zmluvy o postúpení pohľadávok zo dňa 04. 05. 2009, z dôvodu, že právna úprava v čase podania žalobného návrhu umožňovala vydanie platobného

rozkazu len do výšky 1 000 000,-- Sk, rozdelila pohľadávku na 4 samostatné pohľadávky, každá vo výške 1 000 000,-- Sk, pričom tieto samostatné pohľadávky boli v zmysle ďalších postúpení predmetom štyroch samostatných žalobných návrhov a dvoch samostatných návrhov, v ktorých bola uplatnená len časť príslušenstva úroku z omeškania. O častiach postúpenej pohľadávky vo výške 1 000 000,-- Sk, 1 000 000,-- Sk, 1 000 000,-- Sk, 372 712,-- Sk a 372 712,- Sk bolo právoplatne rozhodnuté a pohľadávky boli aj na základe právoplatných rozhodnutí súdov uhradené. Posledný šiesty spor o 1 000 000,- Sk, ktorý je predmetom tohto konania, bol pre žalobcu neúspešný, keď krajský súd žalobu zamietol. Všetky súdne konania boli skutkovo a právne úplne totožné, líšili sa len v tom, že predmetom každého z uvedených konaní je iná časť tej istej pohľadávky, vyplývajúcej zo zálohovej faktúry Z-4/99 zo dňa 02. 06. 1999. Súdny (okresný, krajský i Najvyšší súd Slovenskej republiky) v piatich skutkovo a právne totožných konaniach dospeli k záveru o oprávnenosti nároku žalobcu. Odvolací Krajský súd v Bratislave v tomto konaní svojím zamietajúcim rozhodnutím narušil princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí žalobcu, keď rozhodol o skutkovo a právne totožnej veci odlišne, ako vo veci právoplatne rozhodli súdy v predchádzajúcich piatich súdnych konaniach. Rozhodnutie a postup súdu je o to viac nepochopiteľný, že aj samotný konajúci senát už skutkovo a právne totožnému návrhu (v inej časti pohľadávky) vyhovel.

Žalobca v dovolaní ďalej uviedol, že uzatvorením zmluvy o dielo zo dňa 28. 11. 1997 na vykonanie prototypových skúšok, ktoré je priamo predmetom tohto konania, predchádzalo medzi právnymi predchodcami účastníkov konania aj uzatvorenie aj ďalších súvisiacich zmlúv o dielo, ktoré sa týkali prestavby a modernizácie železničných rušňov. Ide o zmluvu o dielo č. 1/98-755 z augusta 1998 a zmluvu o dielo o prestavbe rušňa R 771 na rušeň R 771.1. Obidve zmluvy, ako i sporná zmluva o dielo, vychádzali zo vzájomných obchodných vzťahov právnych predchodcov účastníkov konania a zároveň boli uzavreté za totožných legislatívnych podmienok platnosti a účinnosti zákona č. 263/1997 Z. z., kedy na strane objednávateľa vystupovali Ž.. Právni predchodcovia žalovaných napadli platnosť uvedených súvisiacich zmlúv o dielo, žalovaní i žalobami, pričom rozsudkami Krajského súdu v Žiline v spojení s rozsudkami Najvyššieho súdu Slovenskej republiky boli oba návrhy o určenie neplatnosti zmlúv o dielo zamietnuté.

S poukazom na ustanovenia § 1, § 2 zákona č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní je nesporné, že právny predchodca žalovaných môže byť podľa zákona verejným obstarávateľom, a to za splnenia dvoch kumulatívne presne vymedzených podmienok, kde podľa účelu zákona § 1 musí ísť o použitie verejných prostriedkov a podľa § 2 ods. 2 zákona uvedená osoba musí spĺňať podmienky definície obstarávateľa. Subjekty v ňom vymedzené sú obstarávateľmi len v prípadoch, ak obstarávajú tovar, služby alebo verejné práce z časti alebo úplne z verejných prostriedkov, t. j. zo štátneho rozpočtu SR, štátnych fondov alebo rozpočtu obce. Žalovaní nikdy netvrdili, že na predmet sporu použili verejné prostriedky. Žalobca je toho názoru, že v danom prípade nemohli a ani v zmysle predmetu zmluvy o dielo nemohli byť na účel, ktorý je predmetom napadnutej zmluvy o dielo, použité verejné finančné prostriedky, keďže by to priamo odporovalo zákonu (§ 18 ods. 1 druhá veta zákona č. 258/1993 Z. z.). Napadnuté rozhodnutie je preto založené na nesprávnom právnom posúdení veci a je zároveň v rozpore s doterajšou súdnou praxou. Krajský súd v Bratislave vo svojom rozhodnutí nešpecifikoval a neodôvodnil záver o tom, že finančné prostriedky podľa napadnutej zmluvy mali pochádzať z verejných financií, čím sa rozsudok stáva v tomto smere zároveň nepreskúmateľným pre nedostatok dôvodov.

Žalobca tiež tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí inou vadou konania, kedy odvolací súd aplikoval na právne posúdenie inú ne/dopadajúcu právnu normu bez toho, aby postupom podľa § 213 ods. 2 O. s. p. umožnil účastníkom sa k novej aplikácii ust. § 24a zákona č. 263/1993 Z. z. vyjadriť. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité (t. j. ust. § 24a zák. č. 263/1993 Z. z.) a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, mal vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili, čo sa ale nestalo. Porušením postupu podľa § 213 ods. 2 O. s. p. zo strany odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva účastníka na súdnu ochranu, kedy bol žalobca z hľadiska rozhodnutia odvolacieho súdu postavený pred nový a prekvapivý záver odvolacieho súdu, ku ktorému nemal možnosť sa vyjadriť.

K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný 1. podaním zo dňa 06. 04. 2011. Navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol, keďže rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave je vecne správne.

Žalovaný 1. má za to, že podstatným dôvodom pre zamietnutie žaloby je fakt, že M., a. s., zo zmluvy o dielo nič nevykonala, t. j. nárok na zaplatenie zálohy nikdy nevznikol. Dôkazy, predložené do spisu s vykonávaním prototypových skúšok (t. j. s predmetom sporu), nemajú nič spoločné. Zmluva o dielo bola uzatvorená v rozpore s vtedy platným zákonom č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní tovarov, služieb a verejných prác a je absolútne neplatná. Na absolútnu neplatnosť musí súd prihliadať z úradnej povinnosti, t. j. ex offio, a to v každom štádiu konania. Odhladiac od uvedeného dňa 20. 10. 2009 bolo žalovanými v 1. a 2. rade doručené M., a. s., odstúpenie od zmluvy o dielo. Podľa § 351 ods. 1 veta prvá Obch. zák. odstúpením od zmluvy zanikajú všetky práva a povinnosti strán zo zmluvy. Zmluva o dielo ku dnešnému dňu nejestvuje a nie je možné prijímať a ani uplatňovať akékoľvek nároky alebo platby s ňou súvisiace. Odstúpenie od zmluvy o dielo bolo učené počas odvolacieho konania. S ohľadom na ust. § 205a ods. 1 písm. d/ O. s. p. ide o riadny odvolací dôvod, na ktorý súd prihliada bez ohľadu na skutkový stav, zistený súdom prvého stupňa. Zároveň podľa § 154 ods. 1 O. s. p. (v nadväznosti na § 211 ods. 2 O. s. p.) pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia. Ďalším dôvodom pre zamietnutie žaloby je objektívna nemožnosť splnenia diela. Rušeň v súčasnosti neexistuje a nie je možné na ňom nič vykonať. Platenie zálohy neobstojí preto ani z tohto dôvodu. Uplatnenie nároku na zaplatenie zálohy je aj v rozpore s ust. § 265 Obch. zák. Záloha je spôsobom financovania diela.

K dovolaniu sa tiež vyjadril žalovaný v 2. rade. Navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť a uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania. Žalovaný 2. je toho názoru, že rozsudok odvolacieho súdu vychádza zo správneho právneho posúdenia veci a zmluva o dielo je neplatná v zmysle ust. § 24a zákona o verejnom obstarávaní. Tiež má za to, že prípadné nedodržanie povinnosti súdu podľa § 213 ods. 2 O. s. p. nie je inou vadou konania, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a nie je možné takto v súlade s ustanoveniami § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p. odôvodniť dovolanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolacie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), v rozsahu

vyplývajúcom z ust. § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je podané opodstatnene.

Podľa ust. § 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O. s. p.).

V zmysle ust. § 241 ods. 2 O. s. p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a) v konaní došlo k vadám, uvedeným v § 237, b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z ust. § 242 ods. 1 O. s. p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i uplatneným dovolacím dôvodom, vrátane jeho obsahového vymedzenia; obligatórne sa zaoberá len vadami konania, vymedzenými v § 237 O. s. p. a inými vadami, pokiaľ majú za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd, uvedených v § 237 O. s. p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd, vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. (t. j., či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či súdom nesprávne obsadeným).

Treba uviesť, že z hľadiska § 237 O. s. p. sú právne významné len tie procesné nedostatky, ktoré vykazujú znaky procesných väd taxatívne vymenovaných v písm. a/ až g/ tohto ustanovenia. Iné vady, i keby k nim v konaní došlo a prípadne aj mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, nezakladajú prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Z hľadiska posúdenia existencie niektorej z procesných väd v zmysle § 237 O. s. p. ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je pritom významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k takejto vade, ale len jednoznačné, že všetky pochybnosti, vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p. sa rozumie procesne vadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných práv účastníka konania (napr. práva zúčastniť sa na pojednávaní, vyjadrovať sa k veci, navrhovať dôkazy, podať opravný prostriedok alebo vyjadrenie, v stanovenej lehote urobiť procesný úkon a podobne).

Žalobca v dovolaní namietal, že odvolací súd svoje rozhodnutie založil na odlišnom právnom posúdení veci, kedy dospel k záveru, že zmluva o dielo zo dňa 28. 11. 1997, uzatvorená medzi právnymi predchodcami účastníkov konania, je s poukazom na ust. § 24a zák. č. 263/1993 Z. z. o verejnom obstarávaní absolútne neplatná, pričom odvolací súd neodôvodnil, prečo považoval právne posúdenie veci súdom prvého stupňa za nesprávne. Tiež záver odvolacieho súdu o tom, že na úhradu ceny diela podľa zmluvy o dielo zo dňa 28. 11. 1997 mali byť použité prostriedky z verejných zdrojov, nebol súdom bližšie odôvodnený a v konaní ani nepreukazovaný. Dovolateľ taktiež namietal, že bol porušený odvolacím súdom princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keďže okresné, krajské i Najvyšší súd Slovenskej republiky v piatich skutkovo i právne totožných konaniach dospeli k záveru o opodstatnenosti nároku žalobcu, dokonca i ten istý senát Krajského súdu v Bratislave v inom skutkovo i právne súvisiacom konaní žalobe vyhovel. V predmetnom dovolaní napadnutom rozsudku sa odvolací súd nevysporiadal, prečo rovnakú a analogickú situáciu riešil odchýlnym spôsobom, prečo na určitú rovnakú právne relevantnú otázku pri rovnakých podmienkach dal inú odpoveď. Teda, že prečo obdobnú situáciu odlišným spôsobom právne posúdil. Dovolateľ taktiež namietal, že bolo porušené ust. § 213 ods. 2 O. s. p.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle ust. § 237 písm. f/ O. s. p.

Z odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia vyplýva, že na základe zisteného skutkového i právneho stavu rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O. s. p. zmenil a žalobu zamietol. Z odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia nevyplýva, ktorý odvolací dôvod v zmysle ust. § 205 ods. 2 písm. a/ až f/ považoval za daný, teda ktorý dôvod v zmysle tohto ustanovenia považoval za relevantný, keď dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, a preto bolo potrebné rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť. Ani z obsahu rozhodnutia nevyplýva, či odvolací súd mal za to, že súd prvého stupňa neúplne nezistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, či súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, alebo či rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd vo veci nariadil odvolacie pojednávanie. Zo zápisnice z pojednávania zo dňa 15. 04. 2010 pritom nevyplýva, že by odvolací súd v potrebnom rozsahu zopakoval sám dokazovanie. K tomu je potrebné uviesť, že oboznámenie sa s obsahom spisu a dôkazmi, vykonanými pred súdom prvého stupňa a prednesmi zástupcov účastníkov konania, nie je riadnym vykonaním dokazovania podľa ust. § 122 ods. 1, § 129 a § 131 O. s. p. Ak sa odvolací súd chcel odchýliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie v zmysle § 213 ods. 2 O. s. p. sám v potrebnom rozsahu opakovať, pokiaľ chcel ním vykonané dokazovanie vyhodnotiť rozdielne ako súd prvého stupňa (prípadne doplniť v podstatnej rozhodujúcej časti) a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p. Len takýto postup je aj v súlade so zásadou priamosti a ústnosti občianskoprávneho konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k zmene rozhodnutia, dospel iba na základe prehodnotenia listinných dôkazov, vykonaných súdom prvého stupňa.

Ak odvolací súd mal za to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 písm. f/ O. s. p.) a odvolací súd bol toho názoru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, mal

vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili. Vyplyva to z ust. § 213 ods. 2 O. s. p. Pokiaľ odvolací súd dospel k záveru, že sa na vec vzťahuje ustanovenie právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité (zák. č. 258/1993 Z. z. o Železniciach SR), ustanovenia § 1, § 2, § 24 a zák. č. 263/19993 Z. z. o verejnom obstarávaní, resp. ustanovenie § 39 Obč. zák. a bolo pre rozhodnutie veci rozhodujúce, mal vyzvať účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadrili. Zo zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom zo dňa 15. 04. 2010 nevyplýva, že by odvolací súd vyzval účastníkov konania, aby sa k možnému použitiu týchto ustanovení vyjadrili. Dovolací súd je toho názoru, že pri existencii úpravy § 213 ods. 2 O. s. p. porušenie tejto povinnosti zo strany súdu je kvalifikované ako odňatie možnosti účastníkovi konať pred súdom, čo je dôvod na podanie dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Ak odvolací súd zmení rozsudok súdu prvého stupňa z iného právneho dôvodu, vychádzajúc zo skutočností, ktoré neboli žalovanými v odvolaní tvrdené a ani súd prvého stupňa sa nimi vo svojom rozhodnutí nezaoberal bez toho, aby účastníkovi konania umožnil sa k novým právnym záverom vyjadriť, prípadne predložiť dôkazy, ktoré sa z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa nejavili významnými, odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p.

Dovolateľ tiež namietal, že odvolací súd svojím zmeňujúcim zamietajúcim rozhodnutím narušil princíp právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keď rozhodol o skutkovo a právne totožnej veci odlišne, ako už právoplatne rozhodli súdy v piatich súdnych konaniach, a to vo veciach vedených na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 44 Cb 68/01 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2 Obo 157/03 zo dňa 23. 06. 2004, vec vedená na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 30 Cb 216/01 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave 1 Cob 6/2006 zo dňa 08.03.2007, vec vedená na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 26 Cb 228/01 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 2/2006 zo dňa 04. 11. 2008, vec vedená na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 26 Cb 222/03 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 1 Cob 151/2008 zo dňa 04. 11. 2008, vec vedená na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 26 Cb 221/04 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 4 Cob 59/2008 zo dňa 06. 11. 2008. K tejto dovolacej námietke Najvyšší súd Slovenskej republiky uvádza, že už Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti vyslovil, že k imanentným znakom právneho štátu patrí neodmysliteľne aj princíp

právnej istoty (napr. PLÚS 36/95), ktorého súčasťou je tiež požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď (napr. I. ÚS 87/93, PL ÚS 16/95 a II. ÚS 80/99). Diametrálne odlišná rozhodovacia činnosť všeobecného súdu o tej istej právnej otázke za rovnakej alebo analogickej skutkovej situácie, pokiaľ ju nemožno objektívne a rozumne odôvodniť, je ústavne neudržateľná (M.M. PL. ÚS 21/00, PL ÚS 6/04, III. ÚS 328/05, IV. ÚS 60/2010). Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa krajský súd mal z rozhodnutí venovať presvedčivému odôvodneniu a vyrovnáť sa so svojou rozchádzajúcou sa rozhodovacou činnosťou pri výklade a aplikácii príslušných ustanovení zákona, týkajúcich sa platnosti zmluvy o dielo zo dňa 28. 11. 1997, že na úhradu ceny diela mali byť použité prostriedky zo štátneho rozpočtu, teda z verejných zdrojov, že žalobcoví nevznikol nárok na zaplatenie predmetnej sumy. Odvolací súd v napadnutom rozhodnutí konštatuje, že keďže absolútna neplatnosť nezakladá žiadne práva a povinnosti zmluvných strán, z neplatnej zmluvy sa nemožno domáhať plnenia práv a povinností. Na druhej strane však konštatuje, že možno sa ale domáhať vydania bezdôvodného obohatenia, pokiaľ bolo na základe nej niečo plnené. V odôvodnení však chýba, či došlo na základe zmluvy k plneniu zo strany žalobcu, resp. sa súd priklonil k tvrdeniu žalovaných uvedených v odvolaní, že zo strany žalobcu nedošlo k žiadnemu plneniu v zmysle uvedenej zmluvy o dielo. Tu ale absentuje uvedenie dôkazov, na základe ktorých súd dospel k takémuto záveru. Žalovaní pred odvolacím súdom tvrdili, že došlo z ich strany k odstúpeniu od zmluvy, pričom touto otázkou sa odvolací súd vôbec nezaoberal. Najvyšší súd Slovenskej republiky je teda toho názoru, že krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku nedal presvedčivú a jasnú odpoveď na podstatné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany a nereagoval ani na podstatné odvolacie námietky. Za týchto okolností rozsudok krajského súdu nie je v súlade s ustanovením § 157 ods. 2 O. s. p. Keďže krajský súd svoje rozhodnutie neodôvodnil ústavne prijateľným spôsobom, odňal žalovaným možnosť konať pred súdom a tým tiež bola naplnená skutková podstata prípustnosti dovolania proti tomuto rozhodnutiu v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. a zároveň naplnená aj dôvodnosť podaného dovolania.

Keďže v konaní došlo k procesnej vade podľa ust. § 237 písm. f/ O. s. p. (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p.), k takejto vade bol dovolací súd povinný prihliadnúť, i keď by nebola uplatnená ako dôvod prípustnosti dovolania (§ 242 ods. 1 druhá veta O. s. p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie v zmysle ust. § 243b ods. 2, 3 O. s. p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu aj o trovách pôvodného a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. mája 2011

JUDr. Anna Marková, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Hana Segečová